

Motion till riksdagen 2024/25:1920

av **Nooshi Dadgostar m.fl. (V)**

Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen anvisar anslagen för 2025 inom utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

Anslagsfördelning

Tabell 1 Anslagsförslag 2025 för utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

Tusental kronor

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
1:1 Socialstyrelsen	880 788	±0
1:2 Statens beredning för medicinsk och social utvärdering	97 461	±0
1:3 Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket	199 704	±0
1:4 Tandvårdsförmåner	8 479 684	4 876 000
1:5 Bidrag för läkemedelsförmånerna	41 087 000	540 000
1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård	11 201 986	5 750 000
1:7 Sjukvård i internationella förhållanden	779 592	±0
1:8 Bidrag till psykiatri	3 620 393	700 000
1:9 Läkemedelsverket	203 110	±0
1:10 E-hälsomyndigheten	264 925	±0
1:11 Prestationsbundna insatser för att korta vårdköerna	7 480 000	-7 480 000
1:12 Inspektionen för vård och omsorg	904 853	60 000

1:13	Myndigheten för vård- och omsorgsanalys	44 404	±0
1:14	Civilt försvar inom hälso- och sjukvård	1 732 500	±0
2:1	Folkhälsomyndigheten	561 718	±0
2:2	Insatser för vaccinberedskap	120 500	±0
2:3	Bidrag till WHO	46 665	±0
2:4	Insatser mot hiv/aids och andra smittsamma sjukdomar	127 502	23 000
2:5	Åtgärder avseende alkohol, narkotika, dopning, tobak samt spel	92 796	±0
2:6	Stöd till främjande av en aktiv och meningsfull fritid för barn och unga	792 000	50 000
2:7	Stöd för att förebygga ohälsa och ensamhet bland äldre	100 000	±0
3:1	Myndigheten för delaktighet	71 441	±0
3:2	Bidrag till funktionshindersorganisationer	208 742	±0
4:1	Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd	41 891	8 000
4:2	Vissa statsbidrag inom funktionshindersområdet	819 714	±0
4:3	Bilstöd till personer med funktionsnedsättning	263 237	±0
4:4	Kostnader för statlig assistansersättning	26 922 874	91 000
4:5	Stimulansbidrag och åtgärder inom äldreområdet	6 623 990	±0
4:6	Statens institutionsstyrelse	2 391 439	±0
4:7	Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m.	3 043 801	1 450 000
5:1	Barnombudsmannen	28 460	±0
5:2	Barnets rättigheter	82 261	±0
6:1	Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd: Förvaltning	57 938	±0
6:2	Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd: Forskning	881 503	±0
99:1	TBE-vaccin med högkostnadsskydd för vuxna och avgiftsfritt för barn	±0	100 000
99:2	Nationellt vaccinprogram för äldre	±0	110 000
Summa		120 254 872	6 278 000

Anslag 1:4 Tandvårdsförmåner

Vänsterpartiet föreslår att högkostnadsskyddet för tandvården likställs med det inom hälso- och sjukvården. Förslaget innebär att 100 procent av patientens kostnad skulle subventioneras över 1 400 kronor per 12-månadersperiod, när reformen är fullt genomförd 2027. Tandhälsa skulle med förslaget bli en del av den universella svenska välfärdsmodellen.

För att möjliggöra för tandvården att ställa om och genomföra satsningen i praktiken ska reformen trappas upp över en treårsperiod. Vänsterpartiet föreslår därför att anslaget höjs med 4,9 miljarder kronor 2025, 6 miljarder kronor 2026 och 7,2 miljarder kronor 2027. Förslaget beskrivs närmare i Vänsterpartiets budgetmotion för 2025 (2024/25:V700).

Vänsterpartiet avvisar regeringens förslag om att reformera högkostnadsskyddet i tandvården för de som är 67 år och äldre, till förmån för vårt förslag som är mer omfattande. Därför förslår vi neddragningar på anslaget 2026 och 2027.

I budgetpropositionen för 2024 aviserade regeringen försämringar av tandvården för unga. Förslagen preciseras i propositionen Ändrad åldersgräns för avgiftsfri tandvård (prop. 2023/24:158). Vänsterpartiet säger nej till dessa förslag, vilket beskrivs närmare i följdmotionen (mot. 2024/25:43). Förslaget påverkar anslaget genom minskade utgifter med 24 miljoner kronor per år. Samtidigt tillförs 576 miljoner kronor per år till anslag 1:1 Kommunalekonomisk utjämning under utgiftsområde 25.

Sammantaget föreslår Vänsterpartiet att anslaget förstärks med 4 876 miljoner kronor 2025.

Anslag 1:5 Bidrag för läkemedelsförmånerna

Kostnaderna för nya och sällan förekommande läkemedel kan vara höga, vilket gör att tillgången för patienter varierar mellan regioner och olika sällsynta sjukdomar.

Vänsterpartiet välkomnar därför de höjda anslagen på området som svarar bättre med regionernas verkliga kostnader.

Som ett led i att finansiera de ökade kostnaderna planerar regeringen en höjning av nivåerna i högkostnadsskyddet för läkemedel. Hur de nya nivåerna kommer att se ut är ännu oklart. Regeringen motiverar förändringen med att den vill minska onödigt bruk av läkemedel. Det är en vällovlig ambition, men uppnås sannolikt bättre genom att minska onödig förskrivning av läkemedel från exempelvis nätläkare. Vänsterpartiet anser vidare att det inte är rimligt att höja kostnaderna för de som behöver sina mediciner för att vissa läkare och oseriösa vårdgivare skriver ut mediciner i för stor utsträckning. Mot den bakgrunden avvisas den föreslagna budgetförändringen till följd av det ändrade högkostnadsskyddet. Det medför att vi föreslår en ökning av anslaget med 540 miljoner kronor 2025, 2 160 miljoner kronor 2026 och 2 700 miljoner kronor 2027, i relation till regeringens förslag.

Anslag 1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård

Sjukvården är den del av välfärden som drabbats hårdast av regeringens neddragningar de senaste åren och har störst behov av tillskott. För att kunna rikta det statliga stödet till vården, där behoven är som störst föreslår Vänsterpartiet en förstärkning av

sektorbidraget till hälso- och sjukvården. Vänsterpartiet vill tillföra ytterligare 5 miljarder kronor, utöver de 2 miljarder kronor som regeringen föreslår för 2025. Hur behoven kommer att se ut 2026 och 2027 vet vi inte säkert i dag. Därför återkommer vi i kommande budgetmotioner med preciseringar av våra föreslagna förstärkningar av välfärden. Vänsterpartiet föreslår dessutom ytterligare ökning av resurserna för att möjliggöra bibehållen personaltäthet i välfärden inom utgiftsområde 25. Förslagen beskrivs närmare i vår budgetmotion för 2025 (2024/25:V700).

Vänsterpartiet avvisar regeringens satsning på att inrätta en nationell vårdförmedling. Förslaget innebär att resurser läggs på att bygga upp ytterligare byråkrati i stället för att se till att vården får mer pengar för just vårdplatser. Det finns också en stor risk att en nationell vårdförmedling kommer leda till en marknadsisering av slutenvården, att det blir som ett nationellt vårdval med fri dragningsrätt för privata företag. Vänsterpartiet föreslår att anslaget minskas med 250 miljoner kronor till följd av detta.

Vänsterpartiet föreslår att anslaget höjs med 1 miljard kronor per år för att stärka stödet till sjukvård i de mest glesbefolkade regionerna. Förslaget beskrivs närmare i vår budgetmotion (2024/25:V700).

Sammantaget avsätter vi 5 750 miljoner kronor mer än regeringen 2025.

Anslag 1:8 Bidrag till psykiatri

Möjligheterna till psykologisk behandling behöver kraftigt öka. Region Skåne har möjliggjort användningen av längre behandlingar om 25 sessioner på regionens bekostnad. Vänsterpartiet menar att detta borde vara ett erbjudande i samtliga regioner. Förslaget innebär att individuellt anpassad psykologisk behandling erbjuds inom primärvården genom remiss, för att på sikt bli en del av regionernas reguljära verksamhet. I grunden handlar detta arbete om att likställa den psykiska och den somatiska vården och befästa invånarnas rätt till båda. I ett välfärdssamhälle ska inte psykisk stöttning och vård vara en klassfråga. Vänsterpartiet föreslår därför att anslaget höjs med 700 miljoner kronor för 2025, 2026 och 2027.

Anslag 1:11 Prestationsbundna insatser för att korta vårdköerna

Vänsterpartiet avvisar hela regeringens förslag till anslag på 7 480 miljoner kronor 2025, 4 275 miljoner kronor 2026 och 4 675 miljoner för 2027. Anslaget innehåller prestationsbundna insatser för att korta vårdköer. Riktade, prestationsbundna statsbidrag

ger osäkra planeringsförutsättningar och riskerar att öka ojämlikheten i vården mellan regionerna. Vänsterpartiet föreslår i stället 20 miljarder kronor mer än regeringen 2025 i generella statsbidrag till kommuner och regioner inom utgiftsområde 25, samt ökade generella statsbidrag till sjukvård under anslag 1:6, vilket beskrivs ovan.

Anslag 1:12 Inspektionen för vård och omsorg

I och med de många och allvarliga missförhållanden som finns inom sjukvården, på SIS och HVB samt annan social verksamhet behöver Inspektionen för vård och omsorgs (Ivo) arbete stärkas. Ivo bör kunna göra flera inspektioner, alltid vara två och kunna rotera samt även ha utrymme att höra de placerades åsikter, vilket inte är möjligt inom befintlig budgetram. Vänsterpartiet föreslår därför att anslaget höjs med 60 miljoner kronor för 2025, 2026 och 2027.

Anslag 2:4 Insatser mot hiv/aids och andra smittsamma sjukdomar

Regeringen föreslår en neddragning av anslaget för att finansiera små satsningar på andra anslag. Vänsterpartiet motsätter sig neddragningen av resurser som behövs för att motverka spridning av hiv/aids och andra smittsamma sjukdomar. Vi föreslår därför att anslaget ökas med 23 miljoner kronor 2025.

Anslag 2:6 Stöd till främjande av en aktiv och meningsfull fritid för barn och unga

För att på allvar stärka tryggheten i samhället och i politiskt eftersatta områden vill vi införa trygghetszoner i stället för visitationszoner. I en trygghetszon ska skolor, socialtjänst, polis och andra myndigheter och civila organisationer få extra resurser under en längre period. Syftet är att stärka det brottsförebyggande arbetet genom bl.a. ökad närvaro och ett ökat socialt engagemang för att bygga lokalt förtroende tillsammans med och för människorna i området. Vår totala satsning uppgår till 500 miljoner kronor för 2025 och fördelas, förutom på UO9 även på tre andra utgiftsområden (UO4, UO16 samt UO17). Förslaget beskrivs närmare i motionen Kris i rättsväsendet (2024/25:V622).

Vi avsätter 50 miljoner kronor för ändamålet under anslaget år 2025.

Anslag 4:1 Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd

Avslöjandena om illegala adoptioner visar på vilka problematiska situationer adopterade och anhöriga kan ställas inför, och där det kan behövas speciellt stöd och speciella kompetenser. En adoption är en genomgripande och stor process för alla inblandade och det är viktigt att det finns ordentligt stöd och kompetens för att möta dessa personer genom hela livet. Därför avsätter Vänsterpartiet 8 miljoner kronor till MFOF för att inrätta ett statligt center för att ge adopterade ett livslångt stöd.

Anslag 4:4 Kostnader för statlig assistansersättning

Regeringen föreslår för 2024 en uppräknings med 3 procent, dvs. lägre än de kollektivavtalade löneökningarna. För att möjliggöra kompetensutveckling, goda arbetsvillkor och avtalsenliga löneökningar för det kvalificerade arbete som personlig assistans är vill Vänsterpartiet höja nivån på schablonen för timersättningen som följer de kollektivavtalade löneökningarna. Vi höjer schablonen med 3,7 procent för 2025, vilket är märket för löneökningar på arbetsmarknaden. Vänsterpartiet föreslår därför att anslaget höjs med 91 miljoner kronor för 2025.

Vidare anser Vänsterpartiet att assistansersättningen bör indexeras. Vår politik på området beskrivs närmare i motion En funktionsrättspolitik för trygghet och delaktighet (2024/25:V202).

Anslag 4:7 Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m.

Socialtjänstens barn- och ungdomsvård är ansträngd och de ekonomiska resurserna är små. Vänsterpartiet anser att socialtjänsten ska ha de resurser som krävs för att fullgöra sina skyldigheter gentemot barn och unga, beträffande att genomföra utredningar, följa upp insatser och inte minst ha tid att etablera kontakt med barn och unga. Vänsterpartiet föreslår därför att anslaget höjs med 1 miljard kronor riktade till socialtjänstens arbete med barn och unga i riskgrupp. Se även mer om förslaget i Vänsterpartiets budgetmotion för 2024 (mot. 2023/24:2385).

För att stärka socialtjänstens arbete med mäns våld mot kvinnor föreslår Vänsterpartiet att anslaget höjs med 350 miljoner kronor per år. Vänsterpartiets politik för att motverka mäns våld mot kvinnor beskrivs närmare i motionerna Sociala insatser mot mäns våld mot kvinnor och andra former av våld i nära relationer (2024/25:V203) och Åtgärder för att stoppa mäns våld mot kvinnor och barn (2024/25:V621).

Vänsterpartiet föreslår också att 100 miljoner kronor tillförs anslaget till följd av vårt förslag om att inför trygghetszoner, som beskrivs närmare ovan.

Sammantaget föreslår vi att anslaget tillförs ytterligare 1 450 miljoner kronor 2025.

Nytt anslag: TBE-vaccin med högkostnadsskydd för vuxna och avgiftsfritt för barn

I syfte att öka vaccinationsgraden mot TBE, i väntan på att ett särskilt vaccinationsprogram är på plats, anser Vänsterpartiet att ett högkostnadsskydd bör införas på högst 200 kronor per dos för vuxna. För barn bör vaccinationen vara helt kostnadsfri. Sverige har i dag inget vaccinationsprogram mot TBE, men Folkhälsomyndigheten har påbörjat ett arbete med att ta fram nationella rekommendationer för TBE-vaccinet. Det är ytterst viktigt att antalet som vaccineras mot TBE ökar eftersom TBE-smitta och förmodad TBE-smitta utgör en belastning för hälso- och sjukvården som går att undvika. Vänsterpartiet föreslår därför att ett nytt anslag införs som uppgår till 100 miljoner kronor för 2025, 200 miljoner kronor för 2026 och 300 miljoner kronor för 2027.

Nytt anslag: Nationellt vaccinprogram för äldre

Att erbjuda personer över 65 år vaccin mot pneumokocker skulle skydda dem från svår sjukdom eller förtida död och trycka ned smittspridningen i samhället. Det skulle inte bara minska det personliga lidandet utan också vara en vinst för hälso- och sjukvården i stort. Om färre insjuknar och tvingas söka vård frigörs resurser som kan läggas på andra patienter. Sedan den 1 mars 2022 finns det även ett särskilt vaccinationsprogram mot pneumokocker för personer som ingår i riskgrupper, där bl.a. personer som är 75 år och äldre ingår. Samtidigt rekommenderar Folkhälsomyndigheten årlig vaccination mot pneumokocker för personer som är 65 år och äldre. Vänsterpartiet vill därför att Sverige ska ha ett vaccinationsprogram för personer över 65 år med kostnadsfria vacciner mot pneumokocker. Vänsterpartiet föreslår därför att ett nytt anslag införs som uppgår till 110 miljoner kronor för 2025.

Nooshi Dadgostar (V)

Andrea Andersson Tay (V)

Samuel Gonzalez Westling (V)

Andreas Lennkvist Manriquez (V)

Isabell Mixter (V)

Daniel Riazat (V)

Vasiliki Tsouplaki (V)

Karin Rågsjö (V)